

ЧЫРВОНАЯ КНІГА

Рамонкі, валошкі, бясмертнікі... –
Як вочы жывыя палёў –
У Кнізе Чырвонай – бы смертнікі
Узяты у страшны палон.

Ад розных праектаў і рацый
Пад прывідны, звужаны дах,
Ад засух і меліярацый
Ляціць недастрэлены птах.

А літасці рвецца пастромак –
І у крывінках зары
Сюды, пад ахову старонак,
Паўзуць ад знішчэння звяры...

Нам думка ў вачах выкрасае
Не Кнігі Чырвонай агонь –
Зялёная кніга лясная
Гартае старонкі лугоў.

Між імі у выбухах сокаў –
Не ціна канаў-недарэк, –
За вейкамі пруткіх асокаў –
Закладкі блакітныя рэк.

І вось ужо мроя вігае:
Былы набываючы гарт,
Жывое і зноў пакідае
Паперы нямы запарк.

Глядзіце з любоўю, народы,
На “меншых братоў” не ў радках!
... Бяру гэты боль я прыроды –
І кніга дрыжыць у руках:

Апошняй старонкай калецтва,
Дзе атам паўстаў, як змяя,
Занесена ўсё чалавецтва,
Занесена сёння Зямля.

Алесь Адамавіч Камароўскі нарадзіўся 01 сакавіка 1947 года ў вёсцы Мікалаеўшчына Стаўбцоўскага раёна Мінскай вобласці ў сям'і рабочага.

Скончыў беларускае аддзяленне філалагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта (1970).

Служыў у Савецкай Арміі камандзірам узвода (1970-1971). Быў загадчыкам аддзела Мінскай абласной бібліятэкі імя А.С.Пушкіна (1971-1973), навуковым супрацоўнікам Літаратурнага музея Якуба Коласа (1973-1976), працаваў загадчыкам аддзела ў Рэспубліканскім праўленні аматараў кнігі БССР (1976-1979), на Беларускім тэлебачанні (1979-1990), загадчыкам аддзела крытыкі і мастацтва часопіса “Малодосць”.

З вершамі ўпершыню ў друку выступіў у 1961 г. (газета “Піянер Беларусі”).

Узнагароджаны медалём “За вялікі ўклад у літаратуру”.

Пачатак / Алесь Камароўскі. - Мінск: Мастацкая літаратура, 1975.

Адкрытая тайна: [для сярэдняга школьнага ўзросту] / Алесь Камароўскі. - Мінск: Народная асвета, 1979.

Зямля маіх надзей: вершы і паэмы / Алесь Камароўскі. - Мінск: Мастацкая літаратура, 1988.

Заварожаны мяч: аповесць: [для сярэдняга і старэйшага школьнага ўзросту] / Алесь Камароўскі. - Мінск: Юнацтва, 1989.

Пенальці: [Аповесці і апавяданні: Для ст. шк. узросту] / Алесь Камароўскі. - Мн.: Ураджай, 2000.

Валошкі памяці: Вершы і паэмы / Алесь Камароўскі. - Мн.: Польша, 2002.

Азбука жыцця: вершы, эсэ / Алесь Камароўскі. - Мінск: Кнігазбор, 2009.

Алесь
Камароўскі

ПРЫШЧЭПАК

З такой асцярогай, каб стык не парушыць,
Бінтуючы зрэз кажурынай кары,
Прышчэпліваў бацька атожылак грушы,
Каб бэры званамі званілі ўгары.

Рвануўся адродак у кіпені сокаў
І зліўся, як родны, з магутным ствалом...
А квецень свяцілася мёдам высока —
Пладамі праз час частаваў за сталом.

Атожылак — я, што надзея трымае:
Ад вёскі нож часу адрэзаў мяне.
Хоць болей люляе калыска трамвая,
Ды жаль па вяскоўці ніяк не міне.

Мне млосна, задышна... І сніцца вясною
Бядак-баравік, учарнелы, як цень,
Які разлучылі з лясною сасною,
Які пасадзілі на простаі градзе.

Я — дрэва з бясплоднымі думкамі тымі,
Якія цяпер ці клянці, ці кранці,
Ды крона ліпіць паміж гмахаў у дыме
І чэзнуць у вёсцы яго карані.

ПЕНАЛЬЦІ (УРЫВАК)

Мяч з сілай урэзаўся ў крыжавіну варот,
падскочыў пару разоў уверх-уніз і паволі
пакаціўся насустрач, а потым, як заварожаны,
спыніўся на белай адмеціне – пенальці!
Варатар, не дацягнуўшыся да мяча ў
адчаянным кідку, бяссільна ляжаў ля штангі.
Абаронцы застылі, бо ведалі, што гэты не
прамахнецца, такі момант не выпусціць.
Суддзя паднёс свісток да губ: пасля ўдару рука
ўпэўнена паказа на цэнтр.

Такі мяч можна было забіць па-рознаму. Тры
думкі імгненна мільганулі ў галаве... Можна

было падхапіць мяч і рыўком уварвацца з ім у
сетку, не баючыся, што варатар падымецца і
перашкодзіць. Можна было шчочкай нагі лёгка
качануць мяч у пустыя вароты, пусціць яго
нават па цэнтру – і ніхто не перагародзіць яму
дарогу. Гэтыя два шляхі – самыя лёгкія і
надзейныя. Але Вадзіку хацелася забіць з
шыкам, з сілай прыклаўшыся да мяча,
укалаціць эфектна, магутна, каб настроеная
сетка спружынна адкінула стракатае ядро
назад, у поле. Такіх удараў і чакае стадыён,
дзеля іх балельшчыкі з ранку займаюць чаргу ў
касы або запознена перакупліваюць білеты. Ён
добра ведаў гэта. І таму дзве першыя думкі
імгненна зніклі. Вадзік паскорыў бег і з сілай
замахнуўся правай нагой...

Яшчэ і цяпер у яго вобліку было нешта
юнацкае, маладое. Густы чуб, перавіты сівізной,
прыгожа навісаў над разлётам броў. Вочы –
глыбокія, удумныя, як быццам у іх вірах
прытомлены клад вопыту і мудрасці, які – не
не, дый выблісне ў зрэнках гарачымі
іскрынкамі... Роўны, з ледзь прыкметнай
гарбінкай нос збераглі сотні падзенняў і
паветраных дуэляў. Хаця рэдка хто з
футбалістаў – о, колькі такіх выпадкаў ён мог
успомніць! – заканчваў футбольную кар’еру, не
пазнаўшы смаку крыві, тупы боль пераломаў,
цягучых, вярэдлівых вывіхаў і расцяжэнняў.
Губы – як ад прыкусу, налітыя, вычарчаныя...
Упарты, злёгка раздвоены падбародак...

Гэта ён такі, калі глядзець збоку, з левага
пляча. А калі з правага... Адразу ж успомніцца
заліхвацкі казак, адважны і суровы, з шабляй, у
парыве лёту на ўдалым кані. Глыбокі шрам,
што рвана пралёг ад кутка губ да самага вока,
яшчэ больш падкрэслівае гэтае падабенства.
Роўныя сцяжкі сіне-белых швоў на шраме, як

лесвіца, вядуць у памяць, у той далёкі
красавіцкі матч з палякамі...

– Брыйся хутчэй, а то бульба астыне! –
паклікала з кухні жонка.

Леанід Мікалаевіч апошні раз правёў лязом
па шчацэ, падставіў станок пад струмень
вады...

І тады цякла вада... Па шчоках, губах,
вісках... Але гэта было пасля, як яго вынеслі
за поле... А перад гэтым... Што ж было перад
гэтым?

Тры хвіліны заставалася да канца гульні.
Тры хвіліны і – па нулях... Атакі глухлі на
подступах да штрафной палякаў. Амаль уся
каманда адцягнулася на сваю палавіну поля,
выстраіла трайны заслон, які пераадолець
было не так лёгка. Высокія абаронцы гасцей
усе верхавыя мячы ўмела адбівалі, а тыя, што
навешваліся на вароты, спакойна лавіў
варатар. І вось тут Слава Паронін, левы
крайні нападзення, прастрэліў нізам у
штрафную. Мяч ішоў не напрамую, а ад
падрэзкі рабіў дугу ў бок адзінаццаціметровай
адзнакі, ад варатара. Таму варатар і не
пайшоў на гэты нізкі, падкручаны мяч.
Абаронцы звякліся, што ўсе мячы ішлі толькі
ў бок варот...

Ён рвануўся на гэтую перадачу на апошнім
выдыху сіл. Імгненна ацаніў момант: прамы
ўдар не пойдзе – стопер закрыў шлях і
варатара; прабіць левай або правай ён не
паспее – не дацягнецца; левы вугал варот на
метр-паўтара адкрыты... Адштурхнуўся і
нырнуў уніз, укладаючы ўсё ва ўдар галавой.
Прабіў і не бачыў, як нечая буца запазнілася
адбіць мяч і па інерцыі дайшла да віска... Не
бачыў, як мяч слізгануў у ніжні вугал варот
упрыцірку са штангай... Не чуў, як хутка
прагучаў судзейскі свісток...

Па шчоках, губах, вісках цякла вада... А,
можа, і кроў...

Але гэта было даўно, ой, як даўно...